

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2017

Jana Kabátová

Západočeská univerzita vPlzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Politika udržitelného rozvoje

Předkládá: Jana Kabátová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana KABÁTOVÁ**
Osobní číslo: **R14B0052P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Název tématu: **Politika udržitelného rozvoje**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Cíl práce: Popsat politiku udržitelného rozvoje, důvod vzniku, pořizování, financování. Popsat situaci v ČR.
3. Struktura práce: Trvale udržitelný rozvoj, politika udržitelného rozvoje, udržitelný rozvoj v ČR.
4. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: **cca 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz zvláštní seznam

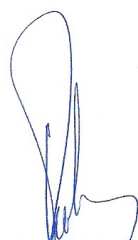
Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Katedra veřejné správy

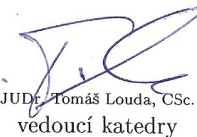
Datum zadání bakalářské práce: **8. ledna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

V Plzni dne 8. října 2016

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Politika udržitelného rozvoje“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování:

Děkuji panu JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc. za cenné rady a připomínky k mé bakalářské práci a za čas věnovaný mým konzultacím.

Obsah

1	Úvod	1
2	Trvale udržitelný rozvoj	2
2.1	Pojem, definice	2
2.2	Cíle udržitelného rozvoje	3
2.2.1	Konec chudoby	4
2.2.2	Konec hladu	4
2.2.3	Zdraví a kvalitní život	5
2.2.4	Kvalitní vzdělání	5
2.2.5	Rovnost mužů a žen	6
2.2.6	Pitná voda, kanalizace	6
2.2.7	Dostupné čisté energie	6
2.2.8	Důstojná práce a ekonomický růst	7
2.2.9	Průmysl, inovace a infrastruktura	7
2.2.10	Méně nerovností	8
2.2.11	Udržitelná města a obce	8
2.2.12	Odpovědná výroba a spotřeba	8
2.2.13	Klimatická opatření	9
2.2.14	Život ve vodě	9
2.2.15	Život na souši	10
2.2.16	Mír, spravedlnost a silné instituce	10
2.2.17	Partnerství ke splnění cílů	11
3	Politika udržitelného rozvoje	12
3.1	Vznik a počáteční vývoj trvale udržitelného rozvoje.....	12
3.2	Organizace a orgány	13
3.2.1	Římský klub	13
3.2.2	Rada vlády pro udržitelný rozvoj.....	13
3.2.3	OSN	14
3.2.4	Světová komise pro životní prostředí a rozvoj	15

3.2.5	Komise OSN pro udržitelný rozvoj	15
3.2.6	ORP	16
3.2.7	OECD	16
3.2.8	WTO	16
3.3	Konference, fóra	17
3.3.1	Summit Země	17
3.3.2	ESDN	17
3.3.3	Fórum udržitelného rozvoje	18
3.3.4	Evropský týden udržitelného rozvoje	18
3.3.5	Konference zemí EU o rozvoji venkova	19
3.3.6	Světový summit o udržitelném rozvoji	19
3.3.7	Summit OSN k udržitelnému rozvoji světa	19
3.4	Dokumenty	19
3.4.1	Meze růstu	20
3.4.2	Naše společná budoucnost	20
3.4.3	Agenda 21	20
3.4.4	Deklarace z Ria	20
3.4.5	Strategie udržitelného rozvoje	21
3.4.6	Udržitelný rozvoj venkova	21
3.4.7	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu	21
3.4.8	Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj	22
3.5	Financování	22
3.5.1	Evropské strukturální a investiční fondy	23
3.6	Indikátory	23
3.6.1	Ekonomický pilíř.....	24
3.6.2	Environmentální pilíř	25
3.6.3	Sociální pilíř	25
3.6.4	Výzkum, vývoj a vzdělání	26
3.6.5	Evropský a mezinárodní kontext	26
3.6.6	Správa věcí veřejných	26

4	Udržitelný rozvoj v ČR	27
4.1	Vývoj	27
4.2	Strategie udržitelného rozvoje ČR	27
4.2.1	Strategie udržitelného rozvoje (2004)	27
4.2.2	Strategický rámec udržitelného rozvoje (2010).....	28
4.2.3	Strategický rámec Česká republika 2030 (2016)	32
4.2.4	Příprava strategického dokumentu	37
4.3	Právní regulace	38
4.4	Územní plánování	40
5	Závěr	41
	Resume	42
	Seznam zkratk	43
	Přehled pramenů	44

1 Úvod

Trvale udržitelný rozvoj je koncepce rozvoje světa, která se na světové scéně výrazněji vyskytuje teprve od druhé poloviny dvacátého století. V tomto období vznikaly práce na téma konečnosti zdrojů a problematiky hospodářského růstu, který omezoval životní prostředí. Hlavní myšlenkou této koncepce je nalézt soulad mezi ekonomickým, ekologickým a sociálním pilířem, na kterých je (trvale) udržitelný rozvoj postavený.

Od počátečního upozornění na možný kritický stav zdrojů v budoucnosti uběhlo již několik let. Během té doby vznikla spousta institucí po celém světě, které se zabývají konkrétně touto problematikou a rozšířily se oblasti, které toto téma obsahuje. Koncept udržitelného rozvoje je již poměrně propracovaný a neustále aktualizovaný. Na toto téma existuje velké množství studií, které pomáhají s jeho implementací.

Cílem této práce je popsat trvale udržitelný rozvoj jako pojem a nastínit jeho problematické oblasti. Právě tomuto okruhu se věnuje první kapitola práce, která kromě definování pojmu obsahuje výpis cílů udržitelného rozvoje jakožto základních oblastí, kterými se politika udržitelného rozvoje zabývá.

Druhá kapitola popisuje samotný vznik a vývoj udržitelného rozvoje. Dále obsahuje výčet organizací, konferencí, fór a dokumentů, které politiku udržitelného rozvoje vytváří, formují a realizují. Neopomenutelným bodem je financování a jeho ukazatele, neboli indikátory.

Poslední část práce přiblíží politiku trvale udržitelného rozvoje České republiky a její vývoj. Její hlavní částí je rozbor strategických dokumentů, které Vláda České republiky již vydala. Strategie udržitelného rozvoje udávají směr, kterým se mají ubírat problematické oblasti rozvoje. Strategii doplňuje zákonná úprava a územní plánování.

Téma této práce považuji za velice důležité, protože i přes dlouhodobé snahy o řešení problematiky konečnosti zdrojů a rozvoje společnosti, zbývá stále mnoho otázek, jak tuto politiku šířit, prosazovat a realizovat. Můj zájem také zvýšila aktuálnost tématu, jelikož na konci minulého roku byla pro Českou republiku přijata nová strategie, která svými plány sahá až do roku 2030. Také se nejedná pouze o globální problém, ale o problematiku, která se týká všech lidí jakožto obyvatel této planety a občanů jakožto členů fungující společnosti.

2 Trvale udržitelný rozvoj

V následující kapitole popíši trvale udržitelný rozvoj jako pojem a prostřednictvím cílů udržitelného rozvoje nastíním problematiku oblasti tohoto tématu.

2.1 Pojem, definice

Pro trvale udržitelný rozvoj byla vytvořena spousta definic, ale v podstatě žádná jednotná neexistuje. Obsahově se ale dle mého názoru téměř všechny definice shodují. Příkladově uvádím tyto dvě:

1) § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí:

„Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

2) Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj:

„Takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožení potřeb budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby. V nejširším smyslu je strategie udržitelného rozvoje zaměřená na prosazování harmonie mezi lidskými bytostmi a mezi lidstvem a přírodou“

Jedná se v podstatě o snahu vytvořit takové podmínky rozvoje tří základních pilířů, aby bylo možné vyhnout se rizikům, které ohrožují další existenci lidstva a biosféry daleko do budoucnosti.

Udržitelný rozvoj je postavený na pilířích, které jsou vzájemně provázány ve většině klíčových témat udržitelného rozvoje. Jedná se o¹:

- a) **Ekonomický pilíř** – který se věnuje hospodářskému růstu, nezaměstnanosti, mezinárodnímu obchodu, globalizaci, rozvoji regionů či organizaci firem ve vztahu k ostatním dvěma pilířům.

1 Dle : Náš pohled na udržitelný rozvoj. *Udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://udrzitelny-rozvoj.cz/nas-pohled-na-udrzitelny-rozvoj>

- b) **Environmentální pilíř** – který se soustředí na omezování znečištění, šetrnost při těžbě a spotřebě neobnovitelných zdrojů, ochranu vzácných ekosystémů nebo boj s klimatickými změnami.
- c) **Sociální pilíř** – který se zabývá soudržností mezi jednotlivými generacemi nebo společenskými skupinami, rovnými právy, přístupem ke vzdělání nebo omezováním chudoby.

Obr. 1. Pilíře udržitelného rozvoje a jejich rovnováha (Vlastní zpracování dle: ŠILHÁNKOVÁ, V. aj. *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*. 1. vydání. Hradec Králové: Civitas per Populi o.s., 2011. ISBN 978-80-904671-4-9. str 7)

Centrální otázkou udržitelného rozvoje je, jak popsat kvalitu života, jak ji měřit a jak ji udržet s ohledem na přírodní limity našeho společenství na planetě. Stojí na pochopení, že sociální, environmentální a ekonomický pilíř rozvoje jsou úzce propojeny a že nelze jeden z nich upřednostnit na úkor ostatních.

2.2 Cíle udržitelného rozvoje

Cíle udržitelného rozvoje (SDG's) jsou odpovědí OSN na globální problémy. Představují program rozvoje v letech 2015 – 2030. Navazují na původních 8 Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Jedná se konkrétně o těchto 17 cílů²:

2 Zpracováno dle: Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

2.2.1 Konec chudoby

„Počet lidí žijících v extrémní chudobě, tedy za méně než 1,25 USD na den se v roce 1990 celosvětově snížil z 1,9 miliardy o více než polovinu. Stále je to ale více než 836 milionů lidí. Nejvíce extrémně chudých lidí žije v jižní Asii a subsaharské Africe, jejichž země jsou malé, nestabilní a neustále zasážené konflikty.“³

Cíle udržitelného rozvoje navrhují odstranit extrémní chudobu všude na světě do roku 2030 a zajistit, aby byl každý člověk chráněn před nezaměstnaností a měl přístup k sociálním službám jako například k lékařské péči. Dále mají zajistit potřebné finanční zdroje pro sociální politiku, která pomůže i méně majetným lidem najít práci, vlastnit půdu nebo používat technologie a umožní jim, aby mohli vlastními silami dosáhnout lepšího ekonomického zabezpečení.

2.2.2 Konec hladu

Druhým cílem je vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti, zlepšení výživy a prosazování udržitelného zemědělství. Zajistit do roku 2030 přístup k bezpečné a výživné stravě a to zejména chudým a ohroženým lidem a odstranit všechny formy podvýživy.

Zdvojnásobit zemědělskou produktivitu a příjmy malých zemědělců pomocí principu rovného přístupu a zavést systémy udržitelné výroby potravin a odolné zemědělské postupy, které postupně zlepší kvalitu půdy. Dále jde o zajištění zachování genetické rozmanitosti osiv, pěstovaných plodin a hospodářských zvířat a to do roku 2020.

Z ekonomických hledisek je poté žádoucí zvýšit investice do venkovské infrastruktury, zemědělského výzkumu a vývoje genových bank zvířat a rostlin, napravit a předcházet obchodním omezením na světových zemědělských trzích (mj. prostřednictvím odstranění všech forem dotací na vývoz aj. opatření s obdobným účinkem v souladu s mandátem rozvojového kola v Doha⁴) a přijmout opatření k řádnému fungování trhu potravinářských komodit a jejich derivátů.

3 Konec chudoby. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/konec-chudoby/>

4 Mnohostranná jednání o tzv. „Rozvojové agendě z Doha“, která proběhla na základně rozhodnutí IV. Ministerské konference WTO v Doha v roce 2001.

2.2.3 Zdraví a kvalitní život

Dalším cílem je celosvětově snížit míru mateřské úmrtnosti na méně než 70 ze 100 tisíc porodů, zabránit úmrtím novorozenců a dětí mladších pěti let, jimž je možné předejít. Ukončit epidemii AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických nemocí a bojovat proti hepatitidě, vodou přenášeným nemocem a ostatním přenosným nemocem. Pomocí prevence a léčby snížit o třetinu předčasnou úmrtnost na nepřenositelné choroby a podporovat duševní zdraví a duševní pohodu. Posílit prevenci a léčbu užívání návykových látek, včetně užívání narkotik a škodlivého užívání alkoholu. Zajistit všeobecný přístup ke službám pro sexuální a reprodukční zdraví, jako jsou například programy plánovaného rodičovství.

Dále je potřeba docílit všeobecného zabezpečení zdraví, včetně ochrany finančních rizik, přístupu ke kvalitní základní zdravotní péči a přístupu k bezpečným, účinným, kvalitním a cenově dostupným základním léčivům a očkovacím látkám pro všechny a podstatně snížit počet úmrtí a onemocnění vlivem nebezpečných chemických látek a znečištěného vzduchu, vody a půdy.

Mezi další způsoby, jak dosáhnout tohoto cíle, patří mimo jiné podpora výzkumu a vývoje vakcín a léků na přenosné i nepřenosné choroby a podstatně zvýšit financování zdravotnictví a nábor, rozvoj, školení a retence pracovníků ve zdravotnictví v rozvojových zemích, zejména v těch nejméně rozvinutých a v malých ostrovních rozvojových státech.

2.2.4 Kvalitní vzdělání

Úkolem dalšího cíle je zajistit bezplatné, rovnoprávné a kvalitní primární a sekundární základní vzdělání, efektivní studijní výsledky a možnost kvalitního rozvoje v raném dětství. Dále zvýšit počet čtenářsky a matematicky gramotných mladých dospělých s příslušnými dovednostmi jakožto předpokladem pro důstojné zaměstnání, a eliminovat genderové nerovnosti ve vzdělání.

Všichni studenti by měli získat znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje a v neposlední řadě by se na celém světě měl výrazně rozšířit počet stipendií pro

studenty z rozvojových zemí především v informačních a komunikačních technologiích, technologických, stavebních a vědeckých oborech.

2.2.5 Rovnost mužů a žen

Pátým cílem udržitelného rozvoje je skoncovat s diskriminací žen, eliminovat všechny formy násilí vůči nim, odstranit všechny škodlivé praktiky (například dětské či nucené sňatky), uznávat a oceňovat neplacenou péči a domácí práce. Ženám by se ženám měly zajistit rovné příležitosti a všeobecná forma služeb sexuálního a reprodukčního práva.

V souladu s tímto cílem by se měly provést reformy, které ženám zajistí rovná práva k ekonomickým zdrojům, rozšířit možnosti využívání moderních technologií a přijmout a posílit vhodné politiky pro prosazování rovnosti žen a mužů.

2.2.6 Pitná voda, kanalizace

Posláním šestého cíle je zajistit univerzální a rovný přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě a odpovídající sanitační a hygienická zařízení. Dále zlepšit kvalitu vody snížením jejího znečišťování, zvýšit efektivitu využívání vody a zajistit udržitelný odběr a dodávky pitné vody, zavést integrovanou správu vodních zdrojů a zajistit ochranu a obnovu ekosystémů souvisejících s vodou.

Do roku 2030 je nutno rozšířit mezinárodní spolupráci zahrnující zadržování, odsolování a efektivní využívání vody a podporovat a posilovat zapojení místních komunit do zlepšování správy vodních zdrojů a sanitačních zařízení.⁵

2.2.7 Dostupné a čisté energie

Výsledkem při splnění tohoto cíle by měl být rovný přístup k cenově dostupným, spolehlivým a moderním energetickým službám, zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů, zdvojnásobení energetické účinnosti.

Také by měla být zlepšena mezinárodní spolupráce ve zpřístupňování výzkumu a technologií čisté energie a rozšířena infrastruktura a vylepšeny technologie pro dodávky

5 6. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi. United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-6-zajistit-vsem-dostupnost-vody-a-sanitacnich-zarizeni-a-udrzitelne-hospodareni-s-nimi/>

moderních a udržitelných energetických služeb zejména v nejméně rozvinutých a malých ostrovních rozvojových státech.

2.2.8 Důstojná práce a ekonomický růst

Dalším plánem je udržovat ekonomický růst, dosáhnout vyšší úrovně ekonomické produktivity, podporovat politiky orientované na rozvoj, postupně až do roku 2030 zlepšovat efektivní využívání globálních zdrojů. Realizovat politiku podpory udržitelného cestovního ruchu, která vytváří pracovní místa a podporuje místní kulturu a produkty a posílit kapacitu domácích finančních institucí.

Dosáhnout plné a produktivní zaměstnanosti, snížit podíl mladých lidí, kteří nestudují ani nepracují, přijmout okamžitá a účinná opatření k vymýcení nucené práce, chránit práva a podporovat bezpečné a stabilní pracovní podmínky.

Zvýšit podporu konceptu „Pomoc na podporu obchodu“ (Aid for Trade) pro rozvojové země a rozvinout a uvést v život globální strategii pro zaměstnávání mladých a realizovat Globální pakt pro pracovní místa.⁶

2.2.9 Průmysl, inovace a infrastruktura

Devátý cíl zakotvuje snahu rozvinout kvalitní, spolehlivou, udržitelnou a odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci, zlepšit přístup malých průmyslových a jiných podniků k finančním službám, zmodernizovat infrastrukturu a zdokonalit vybavení průmyslových podniků, posílit vědecký výzkum a zlepšit technologickou vybavenost průmyslových odvětví a to ve všech zemích.

Cílem je také napomáhat rozvoji udržitelné a odolné infrastruktury v rozvojových zemích, podporovat rozvoj technologií, výzkumu a inovací v rozvojových zemích, zvýšit přístup k informačním a komunikačním technologiím a usilovat o poskytování všeobecného a cenově přístupného přístupu k internetu.

6 Zotavení z krize: Globální pakt o pracovních místech. Generální konference Mezinárodní organizace práce [online]. 2009 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/wysiwyg_uploads/8c2e798673fa6d8b/uploads/Glob%C3%A1ln%C3%AD_pakt_o_pracovn%C3%ADch_m%C3%ADste.pdf

2.2.10 Méně nerovností

Dalším cílem je dosáhnout a udržet růst příjmů spodních 40 procent populace na úrovni vyšší než je celostátní průměr, posilovat a podporovat sociální, ekonomické a politické začleňování všech lidí a zajistit všem rovné příležitosti a snížit nerovnosti.

Dále je cílem zlepšit regulaci a monitoring globálních finančních trhů a institucí, zajistit větší zastoupení a silnější hlas pro rozvojové státy při rozhodování, usnadňovat řízenou, bezpečnou a zodpovědnou migraci a mobilitu lidí. Také je nutno uplatňovat zásadu zvláštního a diferencovaného přístupu k rozvojovým zemím, podporovat Oficiální rozvojovou pomoc,⁷ snížit náklady na převody remitencí⁸ migrantů a eliminovat transakční kanály s náklady vyššími než 5 procent.

2.2.11 Udržitelná města a obce

Tento cíl má zajistit všem přístup k odpovídajícímu, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení, poskytnout všem přístup k bezpečným, finančně dostupným, snadno přístupným a udržitelným dopravním systémům, posílit inkluzivní a udržitelnou urbanizaci. Zlepšit úsilí na ochranu a záchranu světového kulturního a přírodního dědictví, výrazně snížit počet úmrtí a dalších negativních dopadů přírodních katastrof, snížit nepříznivý dopad životního prostředí měst na jejich obyvatele a zajistit všeobecný přístup k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru.

Dále je třeba podporovat pozitivní ekonomické, sociální a environmentální vazby, výrazně zvýšit počet měst a obcí, které přijímají a realizují integrované politiky a plány na podporu inkluze a podporovat nejméně rozvinuté země.

2.2.12 Odpovědná výroba a spotřeba

Úkolem dalšího z cílů je uplatňovat desetiletý rámec programů pro udržitelnou spotřebu, dosáhnout udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a jejich efektivního

7 Oficiální rozvojová pomoc (ODA = official development assistance) - jedná se o dlouhodobou materiální, finanční i informační pomoc rozvojovým zemím.

8 Remittance = finanční a jiné prostředky zasílané migranty ze země zaměstnání zpět do země původu.

využívání, snížit v přepočtu na hlavu na polovinu globální plýtvání potravinami, dosáhnout k životnímu prostředí šetrného nakládání s chemickými látkami a odpady během jejich celého životního cyklu, výrazně snížit produkci odpadů, podporovat podniky aby přijaly udržitelné postupy, prosazovat udržitelné postupy v zadávání veřejných zakázek, zajistit, aby lidé v celém světě měli relevantní informace a povědomí o udržitelném rozvoji.

Je nutné podporovat rozvojové země, aby posílily své vědecké a technologické kapacity, a přešly tak k udržitelnějšímu způsobu výroby a spotřeby, dále vytvořit a zavést nástroje pro sledování dopadů udržitelného rozvoje na cestovní ruch, který vytváří pracovní místa, podporuje místní kulturu a produkty a usměrnit neefektivní dotace na fosilní paliva podporující nadbytečnou spotřebu.

2.2.13 Klimatická opatření

Ve všech zemích je třeba zvýšit odolnost a schopnost adaptace na nebezpečí související s klimatem a přírodními pohromami, začlenit opatření v oblasti změny klimatu do národních politik, strategií a plánování a zlepšit vzdělávání a zvyšování povědomí o klimatické změně.

Dále je nutno uvést do praxe závazek přijatý vyspělými zeměmi v Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu⁹ a podporovat mechanismy pro zvyšování kapacit pro efektivní plánování.

2.2.14 Život ve vodě

Další cíl stanovuje potřebu předcházet a výrazně snižovat znečištění moří, udržitelně spravovat a chránit mořské a pobřežní ekosystémy, minimalizovat a řešit dopady okyselování oceánů, dosáhnout účinné regulace rybolovu a skoncovat s nadměrným rybolovem, zakonzervovat alespoň 10 procent pobřežních a mořských oblastí, zakázat některé formy dotací na rybolov a zvýšit ekonomický přínos z udržitelného využívání mořských zdrojů.

Také stanovuje potřebu rozšířit vědecké poznání, rozvíjet výzkumné kapacity a transfer námořních technologií, zajistit malým rybářům přístup k mořským zdrojům a trhům a

⁹ Rámcová úmluva OSN o změně klimatu je primárním mezinárodním, mezivládním fórem pro vyjednávání globální reakce na změnu klimatu.

posílit ochranu a udržitelné využívání oceánů a jejich zdrojů prostřednictvím mezinárodního práva.¹⁰

2.2.15 Život na souši

Cíl s názvem „život na souši“ má především zajistit ochranu, obnovu a udržitelné využívání suchozemských a vnitrozemských sladkovodních ekosystémů, podpořit zavádění udržitelného hospodaření se všemi typy lesů, zastavit odlesňování, bojovat proti rozšiřování pouští a obnovovat znehodnocenou půdu, zajistit zachování horských ekosystémů a spravedlivé rozdělování přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů.

Je nutno přijmout neodkladná opatření ke skoncování s pytláčením a pašováním chráněných druhů rostlin a živočichů, opatření proti zavlečení invazivních druhů do suchozemských a vodních ekosystémů a začlenit hodnoty ekosystému a biodiverzity do národního i regionálního plánování.

Vzniká potřeba mobilizovat a významně zvýšit finanční prostředky ze všech zdrojů na zachování a udržitelné využívání biodiverzity a ekosystémů a na financování udržitelného hospodaření s lesy.

2.2.16 Mír, spravedlnost a silné instituce

Pro nastolení míru a spravedlnosti a síly institucí je třeba snížit všechny formy násilí, skoncovat se zneužíváním, vykořisťováním a obchodem s lidmi, podporovat svrchovanost práva na národní i mezinárodní úrovni, snížit pohyb nezákonných finančních prostředků a zbraní, omezit korupci a úplatkářství, vytvořit účinné, odpovědné a transparentní instituce, zajistit odpovědné, inkluzivní, participační a zastupitelské rozhodování, poskytnout všem právní subjektivitu a zajistit veřejnosti přístup k informacím a ochranu základních svobod.

Dále je nutné posílit příslušné instituce státu (mj. prostřednictvím mezinárodní spolupráce, pro budování kapacit na všech úrovních pro boj proti násilí, terorismu a trestné činnosti), podporovat a prosazovat nediskriminační zákony a politiku udržitelného rozvoje.

¹⁰ jak je zapsáno v Úmluvě o mořském právu, která stanovuje právní rámec pro zachování a udržitelné využívání oceánů a jejich zdrojů, s odvoláním na článek 158 dokumentu Budoucnost, jakou chceme (The Future We Want)

2.2.17 Partnerství ke splnění cílů

Z finančního pohledu je třeba posílit mobilizaci domácích zdrojů, realizovat závazky rozvinutých zemí v rámci Oficiální rozvojové pomoci (ODA), mobilizovat dodatečné finanční prostředky z různých zdrojů pro rozvojové státy, pomoci rozvojovým zemím při dosahování dlouhodobé dluhové udržitelnosti a přijmout a realizovat režimy na podporu investic pro nejméně rozvinuté státy.

Technologické odvětví se zaměřuje na posílení spolupráce v přístupu k vědě, technologiím a inovacím, posílení sdílení znalostí, podporu rozvoje, transferu a rozšiřování technologií šetrných k životnímu prostředí do rozvojových zemí a plné zprovoznění technologické banky a mechanismů budování vědeckých kapacit

Obchod je třeba podporovat jakožto univerzální, standardizovaný, otevřený, nediskriminační a spravedlivý multilaterální obchodní systém¹¹, kde je nutné výrazně zvýšit vývoz rozvojových zemí a umožnit nejméně rozvinutým státům bezcelní a bezkvótový přístup na trhy.

Mezi politické a institucionální otázky patří posílení globální makroekonomické stability, podpora politické soudržnosti pro udržitelný rozvoj, respektování politiky jednotlivých států při zavádění a provádění politik udržitelného rozvoje a v neposlední řadě posílit globální partnerství pro udržitelný rozvoj ve prospěch sdílení znalostí, expertízy, technologií a finančních zdrojů na podporu dosažení cílů udržitelného rozvoje ve všech zemích.

¹¹ pod dohledem Světové obchodní organizace (WTO)

3 Politika udržitelného rozvoje

V této kapitole popíše vznik a počáteční vývoj trvale udržitelného rozvoje. Dále uvedu organizace, konference, fóra a dokumenty, které politiku udržitelného rozvoje formují. Nakonec se budu věnovat financování udržitelného rozvoje a jeho indikátorům.

3.1 Vznik a počáteční vývoj TUR

První obavy o budoucí růst se projeví roku 1960 v zakládající listině Organizace pro hospodářskou soutěž. Roku 1972 Massachusettský technologický institut ve své studii kritických environmentálních problémů vyjádřil že „nekonečný růst libovolného typu je neudržitelný v prostředí konečných zdrojů.“

Jednou z prvních prací na téma konečnosti zdrojů je kniha Meze růstu (1972) vydaná Římským klubem.¹² Dalším dokumentem je zpráva Světové komise pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987 „Naše společná budoucnost“¹³ která zavádí pojem trvale udržitelný rozvoj a také vzniká první snaha o jeho definici.

Norská předsedkyně Gro Harlem Brundtlandová ve zprávě hovoří o nutnosti hospodářský růst usměrnit nikoliv zastavit.

Roku 1983 je ustavena světová Komise pro životní prostředí a rozvoj OSN, která má za úkol najít způsob jak zajistit trvale udržitelný rozvoj lidstva. V roce 1992 je jako nástroj pro lepší implementaci přijatých závěrů ustavena Komise OSN pro udržitelný rozvoj.

Zásadním milníkem v problematice udržitelného rozvoje je Konference v Rio de Janeiru o životním prostředí a rozvoji 1992 Summit Země, kde byla jako klíčový programový dokument vyhlášena Agenda 21 a Deklarace Konference OSN o životním prostředí a rozvoji.

K desátému výročí se konala opět v Rio de Janeiru konference Světový summit o udržitelném rozvoji, jejíž výsledky kladly důraz na implementaci dohodnutých cílů a přijatých závazků. Summit zdůraznil, že cílem je takový rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři, jak symbolicky vyjádřilo jeho heslo: lidé, planeta, prosperita.

12 Římský klub je jedna z neznámějších organizací zabývající se globálními problémy. Více v podkapitole 3.2.1

13 známá také jako Zpráva Brundtlandové

Mezi další události patří například projekt Kofi Annana (2005), který navazuje na poznatky v oblasti změn ekosystémů a formuluje možná řešení v 21. století.

Aktuálnější informace obsahuje zpráva americké Národní zpravodajské rady Mapování světové budoucnosti¹⁴. Své odhady diferencuje jednak podle nejdůležitějších trendů členitého společenského vývoje, jednak podle scénářů na nich založených. Ty mají ovšem sloužit vymezení role Spojených států v rychle se měnícím světě. Výhledy zprávy sahají do roku 2020 (například globalizace). První trend představují noví globální hráči. Tento pojem zahrnuje Indii, Čínu a další země, které promění geopolitickou scénu.¹⁵

3.2 Organizace a orgány

Politiku udržitelného rozvoje formuje, ovlivňuje a vykonává relativně početné množství institucí. Pro cíl této práce není důležité vytvořit kompletní výčet těchto institucí, ale pouze výběr takových, které politiku udržitelného rozvoje formují nejvýrazněji nebo se o nich zmiňují v jiných kapitolách této práce.

3.2.1 Římský klub

Globální instituce založená 1968, která sdružuje uznávané osoby z mnoha zemí a provádí výzkumy beroucí v potaz problém vývoje světa jako celku, aby bylo možno vést rostoucí kroky ke stanovení limitů růstu.

3.2.2 Rada vlády pro udržitelný rozvoj

Rada vlády pro udržitelný rozvoj byla zřízena usnesením vlády č. 778 ze dne 30. července 2003 jako stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády České republiky pro oblast udržitelného rozvoje a strategického řízení. Předsedou Rady je předseda vlády. Místopředsedy jsou z titulu svých funkcí ministr životního prostředí, ministr financí, ministr průmyslu a obchodu, ministr práce a sociálních věcí a místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace. Další členy Rady tvoří zástupci ústředních orgánů státní správy, územní samosprávy, sociálních partnerů, akademické obce a neziskového sektoru.

14 Mapping the Global Future, Report of the National Intelligence Council's 2020 Project (NIC). Pittsburgh [online]. 2004 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.futurebrief.com/project2020.pdf>

15 MEZŘICKÝ, V, aj. Environmentální politika a udržitelný rozvoj. 1. vydání Praha: PORTÁL, 2005. ISBN 80-7367-003-8. str. 20

Rada ve své činnosti iniciuje, koncipuje, koordinuje, sleduje, vyhodnocuje a podporuje strategické dimenze v řízení státu. Navrhuje opatření ke sladění dlouhodobých záměrů a cílů se střednědobými a krátkodobými cíli a programy v souladu s principy udržitelného rozvoje. Sleduje a vyhodnocuje globální jevy a rozvojové příležitosti a navrhuje včasné a odpovídající reakce státu na ně. Rada rozpracovává, koordinuje a sleduje uplatnění principů udržitelného rozvoje při dosažení dynamické rovnováhy jeho složky ekonomické, sociální a environmentální.

Činnost Rady:

- a) zpracování Strategie udržitelného rozvoje ČR a její aktualizace,
- b) zpracování situačních zpráv s vyhodnoceným souborem indikátorů udržitelného rozvoje,
- c) metodická koordinace koncepčních dokumentů.

Jako administrativní a technické zázemí pro Radu vlády pro udržitelný rozvoj bylo na Úřadě vlády České republiky ustaveno **Oddělení pro udržitelný rozvoj**. Jedním z podstatných úkolů oddělení je koordinace činností a jednání Rady a jejích 7 výborů.¹⁶

Změnou systematizace vzniká k 1. lednu 2017 **Odbor pro udržitelný rozvoj ÚV České republiky**.

3.2.3 OSN

Organizace spojených národů (=OSN, anglicky United Nations) oficiálně vznikla 24. října 1945, kdy byla Charta ratifikována Čínou, Francií, Sovětským svazem, USA, Velkou Británií a většinou ostatních signatářských zemí OSN. Mezi cíle Spojených národů patří například udržování mezinárodního míru a bezpečnosti nebo spolupráce při řešení mezinárodních ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních otázek a podpora základních lidských práv a svobod. Všechny cíle OSN jsou definované v Chartě.

Na konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro začal tříletý proces vyjednávání, jehož výsledkem je 17 cílů udržitelného rozvoje. Tyto cíle představují program rozvoje na následujících 15 let (2015 – 2030) a navazují na úspěšnou agendu

16 Rada pro udržitelný rozvoj. Vláda České republiky [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rada-vlady-pro-udrzitelny-rozvoj--120432/>

Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Na formulaci cílů udržitelného rozvoje se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů. Agendu udržitelného rozvoje oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku.¹⁷

3.2.4 Světová komise pro životní prostředí a rozvoj

OSN v roce 1983 ustavila Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj, aby našla cestu k trvale udržitelnému rozvoji lidstva. Jejimi úkoly bylo především navrhnout dlouhodobé ekologické strategie, doporučit způsoby péče o životní prostředí a formulovat představy o činnostech a cílech, k nimž by měla společnost směřovat.

Tato komise ukončila svoji činnost v roce 1987 a výsledky zveřejnila v tzv. Tokijské deklaraci. Detaily její práce jsou popsány v publikaci *Naše společná budoucnost*.

3.2.5 Komise OSN pro udržitelný rozvoj

Komise OSN pro udržitelný rozvoj byla ustavena v roce 1992 jako nástroj pro lepší implementaci přijatých závěrů na Konferenci o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru. Za úkol měla především „posuzovat pokrok na mezinárodní, regionální a národní úrovni v implementaci doporučení a závazků obsažených v dokumentech vzešlých z Konference v Rio de Janeiru (Agenda 21¹⁸, Deklarace z Ria¹⁹), rozpracovat politické směrnice pro další aktivity, dosáhnout udržitelného rozvoje a prosazovat dialog a budovat partnerství pro udržitelný rozvoj s vládami, mezinárodním společenstvím a hlavními zájmovými skupinami zmiňovanými v Agendě 21²⁰“

17 United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.osn.cz>

18 Agenda 21: United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992 [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

19 Deklarace z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji (1992). CENIA [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFL5ZKH1/\\$FILE/Metod-MA21_06-priloha1-deklaraceUR_0503.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFL5ZKH1/$FILE/Metod-MA21_06-priloha1-deklaraceUR_0503.pdf)

20 Sborník příspěvků konference podpora při přípravě krajských strategií udržitelného rozvoje – přenos zkušeností, Hradec Králové, březen 2005; Mgr. I. Špaltová – Koncept udržitelného rozvoje a jeho aplikace v praxi

3.2.6 ORP

V politice trvale udržitelného rozvoje hrají roli i obce s rozšířenou působností (obec s rozšířenou působností – ORP). Ty mají zákonem povinné pravidelné vyhodnocování udržitelného rozvoje území. Udržitelný rozvoj území spočívá ve vyváženém vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel území. Účelem vyhodnocení je zjištění předpokládaného vlivu uplatňování územního plánu na vyvážený vztah územních podmínek.

3.2.7 OECD

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) je mezinárodní vládní organizací se sídlem v Paříži. Hlavním cílem OECD je koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. Dnes má OECD 34 členských zemí. Česká republika vstoupila do členství v roce 1995.

OECD je unikátní fórum k diskusi a formulaci ekonomických a sociálních politik členských zemí, porovnává jejich zkušenosti a hledá odpovědi na vznikající problémy, napomáhá koordinaci jejich politiky uvnitř států i na mezinárodním poli. Zabývá se v zásadě všemi důležitými otázkami, kterým se věnují vlády jednotlivých členských zemí s výjimkou kultury a armády.

OECD je k plnění svých cílů zmocněna uzavírat smlouvy s členskými i nečlenskými státy a mezinárodními organizacemi a přijímat rozhodnutí, doporučení či deklaráce, z nichž některé jsou právně závazné.²¹

3.2.8 WTO

Světová obchodní organizace (World Trade Organization – WTO) zahájila svoji činnost v roce 1995 a v současné době má 164 členů a dalších 19 zemí je v různé fázi jednání o svém přístupu. Napomáhá například při obchodním vyjednávání mezi členy nebo řešení sporů vyplývajících z obchodu.

21 Základní informace o OECD. Stálá mise České republiky při OECD v Paříži [online]. [cit. 2017-03-10].

Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/index.html

Mezi cíle a funkce WTO patří „*zvýšení životní úrovně, dosažení plné zaměstnanosti a vyšší a stále rostoucí úroveň reálného důchodu a efektivní poptávky a na zvýšení výroby a obchodu se zbožím a se službami, což umožní optimální využití světových zdrojů v souladu s cílem trvalého rozvoje.*“²²

3.3 Konference, Fóra

Důležitým otázkám tématu se věnují konference a fóra, z jejichž výsledků následně čerpají informace organizace, které politiku trvale udržitelného rozvoje rámcově nebo závazně určují. Mimo jiné se jedná především o tyto konference a fóra:

3.3.1 Summit Země

Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, která se konala v červnu 1992 v Rio de Janeiro je zásadní událostí pro celou politiku trvale udržitelného rozvoje. Odstartovala období velkých světových summitů a přijala několik klíčových dokumentů, ze kterých politika udržitelného rozvoje dodnes vychází.

Hlavními dokumenty jsou strategický a akční plán Agenda 21 a Deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji²³ Na tomto summitu byly také podepsány mnohostranné environmentální úmluvy, a to Úmluva o biologické rozmanitosti a Rámcová úmluva o změně klimatu.

3.3.2 ESDN

Sít' ESDN (European Sustainable Development Network) sdružuje odborníky veřejné správy evropských zemí, kteří na konferenci jednají o problematice udržitelného rozvoje. Setkání také umožňují výměnu příkladů dobré praxe na úrovni EU a pozitivních zkušeností národních států při prosazování národních strategií udržitelného rozvoje. Na operace související s ESDN dohlíží řídicí skupina, která se skládá ze zástupců sedmi evropských zemí.²⁴

22 Základní informace k WTO a DDA. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>

23 Více informací o těchto dokumentech v podkapitole 3.4

3.3.3 Fórum udržitelného rozvoje

Fórum udržitelného rozvoje Rady vlády pro udržitelný rozvoj je příležitostné setkání, na kterém se vede diskuze nad tématy udržitelného rozvoje s odbornou veřejností.

Fórum se zaměřuje například na koncepty OECD, nové modely růstu, otázky životního prostředí, cíle udržitelného rozvoje OSN nebo možnosti sociální inkluze seniorů.²⁵

3.3.4 Evropský týden udržitelného rozvoje

Evropský týden udržitelného rozvoje je celoevropská iniciativa podporovaná Evropskou sítí udržitelného rozvoje, která má za cíl zviditelňovat projekty a aktivity propagující udržitelný rozvoj a jeho principy. Celoevropsky koordinovaný Evropský týden udržitelného rozvoje se v České republice poprvé konal 30. května – 5. června 2015. Akce se bude opakovat v těchto dnech každoročně.

Návrh celoevropského týdne udržitelného rozvoje byl představen ministry životního prostředí Francie, Německa a Rakouska na zasedání Rady pro životní prostředí 2014. Cílem bylo sjednotit starší projekty v těchto zemích a inspirovat podobnou iniciativu i v dalších částech Evropy.

V České republice koordinuje projekt Úřad vlády České republiky prostřednictvím Oddělení pro udržitelný rozvoj.²⁶

3.3.5 Konference zemí Evropské unie o rozvoji venkova

Roku 1996 se uskutečnila v Corku (Irsko) konference zemí Evropské unie o rozvoji venkova. Kromě členských států se jí zúčastnily i další evropské země. Výsledkem konference bylo přijetí Corkské deklarace.²⁷ V září 2016 bylo uspořádáno výroční setkání, při

24 Mezinárodní konference Evropské sítě udržitelného rozvoje. Ministerstvo životního prostředí [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/akce_evropske_site_udrzitelneho_rozvoje

25 Fórum udržitelného rozvoje. Vláda ČR [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/aktuality/forum-udrzitelneho-rozvoje-124697/>

26 Co je Evropský týden udržitelného rozvoje. Evropský týden udržitelného rozvoje [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tydenudrzitelnosti.cz/>

27 Viz podkapitola 3.4.6

kterém se mělo vyhodnotit naplnění původních cílů. Z tohoto setkání vzešla nová Deklarace z Corku.

3.3.6 Světový summit o udržitelném rozvoji

K desátému výročí konference v Riu proběhl v Johannesburgu v roce 2002 světový summit o udržitelném rozvoji. Na konferenci se kladl důraz na implementaci dohodnutých cílů a přijatých závazků. Světový summit o udržitelném rozvoji, zdůraznil, že cílem je takový rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři, jak symbolicky vyjádřilo jeho heslo: lidé, planeta, prosperita.

3.3.7 Summit OSN k udržitelnému rozvoji světa

Summit OSN k udržitelnému rozvoji světa proběhl v září 2015 v New Yorku. „*Na návrhu programu rozvoje se shodlo všech 193 států OSN. Má název Přeměna našeho světa: agenda udržitelného rozvoje 2030 a obsahuje Deklaraci, 17 cílů a 169 dílčích cílů udržitelného rozvoje (SDGs), pasáž o prostředcích k implementaci a obnovenému světovému partnerství, a rámec pro revize a navazující opatření.*“²⁸

3.4 Dokumenty

Ačkoliv je politika udržitelného rozvoje relativně mladý obor, bylo již vytvořeno početné množství různých publikací, které o něm hovoří, nebo ho v různých mírách závaznosti upravují. Níže je uvedený přehled pro tuto práci nejvýznamnějších nebo čistě exemplárních.

3.4.1 Meze růstu

Knihu Meze růstu vydal v roce 1972 Římský klub. Jedná se o jeden z prvních dokumentů zabývajících se tematikou udržitelnosti rozvoje vůbec. Kniha uvádí fakt, že nelze neomezeně čerpat omezené zdroje. Upozorňuje, na to, že pokud bude čerpání zdrojů dále pokračovat obdobným způsobem může dojít k celosvětovému zhroucení.

28 Summit OSN k udržitelnému rozvoji světa: New York, 25. – 27. září 2015. United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/summit-osn-k-udrzitelnemu-rozvoji-sveta-new-york-25-27-zari-2015/>

3.4.2 Naše společná budoucnost

Studii Naše společná budoucnost vydala v roce 1987 Světová komise Organizace spojených národů pro životní prostředí a rozvoj, které se také říká „Zpráva Brundtlandové.“ V této knize je poprvé uveden a definován termín „trvale udržitelný rozvoj.“

3.4.3 Agenda 21

Agenda 21 je strategický akční plán vzešlý z Konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru(1992). Jedná se o rozsáhlý klíčový dokument, ze kterého politika udržitelného rozvoje vychází. V dokumentu jsou rozvedeny zásady udržitelného rozvoje, které nastínila zpráva Naše společná budoucnost.

„Agenda 21 se stala zásadním manuálem, dodnes často citovaným, který je základem množství aktivit v oblasti ochrany životního prostředí a jeho jednotlivých složek v kontextu celkového hospodářského a společenského rozvoje včetně rozvoje různých institucí a mnoha dalších oblastí.“²⁹

3.4.4 Deklarace z Ria

Deklarace přijatá na Summitu Země v Rio de Janeiru. V Deklaraci jsou velice stručně vyjádřeny jasné formulace, vize a principy, které by měly být uplatňovány v národních i mezinárodních aktivitách zaměřených na ochranu životního prostředí.

V Deklaraci jsou zakotveny některé důležité a z hlediska mezinárodního práva nové principy, jako jsou mj. např.:

- princip předběžné opatrnosti
- požadavek na zahrnutí nákladů na ochranu životního prostředí do cen výrobků
- povinnost zhodnotit důsledky činností pro životní prostředí ještě dříve, než jsou tyto činnosti zahájeny

²⁹ MOLDAN, B. Světové summity o životním prostředí: str. 173 - 177 [online]. 2007 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://147.213.211.222/sites/default/files/2007_4_173_177_moldan.pdf

- povinnost uvědomit jiné státy o mimořádných událostech a předávat informace o aktivitách, jež by mohly životní prostředí jiných států vážným způsobem ohrozit

3.4.5 Strategie udržitelného rozvoje

Pro Českou republiku jsou zásadními dokumenty strategie udržitelného rozvoje. První dokument z roku 2004, následně aktualizace 2010 a v současné době aktuální verze z roku 2016. Více se těmito strategiím budu věnovat ve čtvrté kapitole.

3.4.6 Udržitelný rozvoj venkova (Corksá deklarace)

Roku 1996 se uskutečnila v Corku (Irsko) konference zemí Evropské unie o rozvoji venkova. Zúčastnili se jí kromě členských států EU i další evropské země, mezi nimi i Česká republika. Konference přijala deklaraci obsahující následující body: Preference venkova, integrovaný přístup, diversifikace, trvalá udržitelnost, subsidiarita, zjednodušení, programování, financování, řízení a hodnocení a průzkum.³⁰

3.4.7 Rámcová úmluva OSN o změně klimatu

Rámcová úmluva OSN o změně klimatu byla přijata na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992. „Úmluva poskytuje rámec mezinárodním vyjednávání o možném řešení problémů spojených s probíhající změnou klimatu, tato vyjednávání zahrnují problematiku snižování emisí skleníkových plynů, vyrovnávání se s negativními dopady změny klimatu i finanční a technologickou podporu rozvojovým zemím.³¹“

30 Corkská deklarace - živý venkov: "Venkovská Evropa - perspektivy pro budoucnost". Pošumaví: Místní akční skupina [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwibkbzF5OjSAhVFkywKHdLoBdQQFggfMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.posumavi.jz.cz%2Fsdruzenispol%2Fspolecne%2Fdownload_soubor.php%3Fids%3D63&usg=AFQjCNEZXQT8qW7JFr0_ljTmsX4DW_WDVA&sig2=RVpSwLGdoGqZfIIWt4WSFw

31 Rámcová úmluva OSN o změně klimatu: Rio de Janeiro, 1992. Ministerstvo životního prostředí [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu

3.4.8 Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj

Agenda 2030 (celý název: Transformace našeho světa: Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj) je následující dokument po Agendě 21, který byl schválený na summitu v New Yorku (září 2015) a vstoupil v platnost v lednu 2016. Tento akční plán prakticky převzal 17 cílů udržitelného rozvoje SDG's. Usiluje především o posílení světového míru a větší svobodě. Agenda 2030 udává směr, kterým by se společnost měla ubírat do roku 2030, aby naplnila vytyčené vize.³²

K realizaci pomáhá akční program OSN z Addis Abeby, který je součástí Agendy. Ten vymezuje prostředky jako jsou například domácí zdroje, soukromé financování a oficiální rozvojovou pomoc.

3.5 Financování

Trvale udržitelný rozvoj financují nadnárodní instituce, státy, neziskové organizace nebo podniky soukromého sektoru.

Akční Agenda z Addis Abeby z července 2015 definovala zajištění financování cílů. Odhadované potřeby financí podle OECD jsou 3,9 bil. USD ročně, z toho je však nepokryto 2,5 bil. USD.

Mezi oficiální zdroje patří úspory, penzijní fondy, pojištění, nadnárodní společnosti, státní fondy dosahující 215 bilionů USD. Dalšími a neoficiálními zdroji jsou ilegální finanční převody, financování vojenských konfliktů, převody, peníze z kriminálních aktivit, korupce, nebo šedá ekonomika.³³

Trvale udržitelného rozvoje není možné dosáhnout bez každoročních vydatných investic. *„Agenda udržitelného rozvoje má potenciál uvést do pohybu miliardy dolarů v investičních příležitostech pro soukromé investory a společnosti v oblastech jako zdravotní*

32 Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. SUSTAINABLE DEVELOPMENT: KNOWLEDGE PLATFORM [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

33 Financování udržitelného rozvoje se zapojením soukromého kapitálu: Ivan Voleš. Platforma podnikatelů pro zahraniční spolupráci [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.ppzrs.org/soubor/ivan-voles-financovani-rozvoje-pdf/>

péče, vzdělávání, finanční služby, udržitelné zemědělství, potravinová bezpečnost, vodní zdroje a kanalizace, energie, infrastruktura venkova, rozvoj měst a dopravy. Tím vzniknou nová pracovní místa, lidé se vymaní z chudoby, zlepší se prosperita a lidstvo bude schopné se vyrovnat se změnou klimatu.³⁴

3.5.1 Evropské strukturální a investiční fondy

K realizaci Společného strategického rámce EU poskytuje strukturální a investiční fondy. „*Smyslem a cílem jejich využití je podpora hospodářského růstu a zároveň snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony Evropské unie.*³⁵“ V současném období 2014 – 2020 je pro Českou republiku schváleno těchto 5 fondů:

- Fond soudržnosti
- Evropský fond pro regionální rozvoj
- Evropský sociální fond
- Evropský rybářský a námořní fond
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

3.6 Indikátory

Pro měření k směřování k udržitelnému rozvoji, stejně jako ke sledování výkonnosti jednotlivých území se používají ukazatele neboli indikátory. Problematikou indikátorů se zabývá několik institucí jako například Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD), Evropská environmentální agentura (EEA), EUROSTAT a další organizace. Na vývoji indikátorů se podílejí zejména Světový svaz ochrany přírody (IUCN) a Světový ústav zdrojů (WRI).

Na mezinárodní úrovni existuje několik sad indikátorů, které obsahují několik set indikátorů. Na úrovni státu byly v ČR vytvořeny jako soubor 63 indikátorů na základě

34 Konference o financování rozvoje. United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/konference-o-financovani-rozvoje/>

35 Strukturální fondy: Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020. Vláda ČR [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340>

analýzy mezinárodních vzorů. Na regionální úrovni však neexistuje jednotná sada indikátorů. Na lokální úrovni je uplatňování indikátorových sad dosud jen málo rozvinuté.

Pro komunikaci veřejné správy s veřejností a politiky na všech úrovních slouží výběr indikátorů (viz níže), který je uveden ve Strategii udržitelného rozvoje ČR. Rozdělení indikátorů podle jednotlivých pilířů má pouze orientační charakter, protože většina z nich zároveň zachycuje vazby mezi jednotlivými pilíři.³⁶

3.6.1 Ekonomický pilíř

- **HDP na osobu** - podíl HDP v běžných cenách za rok nebo ve stálých cenách k počtu obyvatel (Kč, USD v paritě kupní síly).
- **Celkový objem čistých investic** - podíl celkových čistých investic k hrubým investicím (%).
- **Saldo příjmů a výdajů veřejných rozpočtů** - rozdíl příjmů a výdajů veřejných rozpočtů k HDP (%).
- **Saldo zahraničního obchodu** - rozdíl mezi celkovou hodnotou vyvezených a dovezených služeb a zboží k HDP. Souběžně je možné sledovat rozdíl mezi fyzickým množstvím dovezeného a vyvezeného zboží (Kč, USD v paritě kupní síly, t).
- **Produktivita práce na zaměstnaného** - podíl HDP k počtu pracovníků v běžných cenách za rok nebo ve stálých cenách za delší časové období (Kč, USD v paritě kupní síly na zaměstnaného).
- **Materiálová náročnost HDP** - domácí materiálová spotřeba k HDP v běžných cenách za rok nebo ve stálých cenách za delší časové období (kg na 1000 Kč HDP, na 1000 USD HDP v paritě kupní síly).
- **Energetická náročnost HDP** - celková spotřeba energie k HDP v běžných cenách za rok nebo ve stálých cenách za delší časové období (toe na 1000 Kč HDP, na 1000 USD HDP v paritě kupní síly).

36 Dle Strategie udržitelného rozvoje České republiky. *DATAPLÁN: Portál NSZM ČR pro udržitelný rozvoj* [online]. 2004 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/SUR2004.pdf. str. 51 – 59.

3.6.2 Environmentální pilíř

- **Měrné emise skleníkových plynů** - antropogenní emise CO₂, SO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs a SF₆ k HDP v běžných cenách za rok nebo ve stálých cenách za delší časové období (kg (CO₂) equiv na obyvatele, na 1000 Kč HDP, na 1000 USD HDP v paritě kupní síly)
- **Podíl materiálů využitých komunálních odpadů** - objem komunálního odpadu, který je znovu materiálů využít v poměru k celkovému množství komunálního odpadu (%).
- **Spotřeba primárních energetických zdrojů na obyvatele** - množství energie podle kategorie paliv (kapalná, tuhá a plynná paliva) spotřebované na obyvatele v daném roce (toe za rok)
- **Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie** - spotřeba obnovitelných zdrojů energie ku celkové spotřebě primárních energetických zdrojů a k celkové spotřebě elektrické energie (%).
- **Přepravní výkony v nákladní dopravě** - přepravní výkony silniční, železniční, letecké a vodní nákladní dopravy (t.km).
- **Spotřeba průmyslových hnojiv** - spotřeba průmyslových hnojiv na jednotku zemědělské půdy (kg čistých živin v hnojivech na ha)
- **Vývoj populací vybraných druhů ptáků** - agregovaný indikátor, který sleduje vývoj populací vybraných lesních druhů ptáků a druhů typických pro zemědělskou krajinu (index, 1990 = 100)

3.6.3 Sociální pilíř

- **Obecná míra registrované nezaměstnanosti** - poměr počtu nezaměstnaných /celkem, muži, ženy, mladší pracovníci/ k celkové pracovní síle (%).
- **Míra zaměstnanosti starších pracovníků** - poměr počtu zaměstnaných starších pracovníků nad 55 let k celkové pracovní síle v této věkové skupině (%).

- **Očekávaná délka života při narození a ve věku 65 let** - průměrný počet let, které může novorozenec a občan starý 65 let prožít za předpokladu, že se udrží úmrtnostní poměry daného období (počet let).
- **Populace žijící pod hranicí chudoby před a po sociálních transferech** - procento populace žijící pod hranicí chudoby /celkem, muži, ženy/. Hranicí chudoby je nejčastěji myšleno 50 % mediánu příjmů.
- **Dostupnost veřejných služeb kultury** - procento výdajů na kulturu z celkových výdajů veřejných rozpočtů.

3.6.4 Výzkum, vývoj a vzdělání

- **Nejvyšší dosažené vzdělání** - procento populace s nejvyšším dosaženým základním, středním, vysokoškolským vzděláním (možná jiná klasifikace) (%).
- **Přístup k internetu** - počet uživatelů internetu na 1000 obyvatel, kteří mají doma a/nebo v práci přístup k internetu (počet na 1000 obyvatel). Počet veřejných knihoven poskytujících přístup na internet.

3.6.5 Evropský a mezinárodní kontext

- **Celková zahraniční rozvojová spolupráce** - celková poskytnutá rozvojová pomoc vztažená k HNP ČR (%).

3.6.6 Správa věcí veřejných

- **Výkonnost soudů** - Podíl soudních případů trvajících déle než 1 rok/3 roky (%).
- **Index vnímání korupce** - Bezrozměrná stupnice 0 - 10 (0 = vysoká míra korupce, 10 = země bez korupce)

4 Udržitelný rozvoj v ČR

Česká republika se postupně vyvíjela společně s ostatními evropskými zeměmi a během posledního čtvrt století se začala angažovat v politice udržitelného rozvoje. Také přijala několik úmluv a pravidelně vytváří strategie udržitelného rozvoje, především těm se věnuje tato kapitola. Kromě strategií je ještě třeba zmínit zákonnou úpravu a územní plánování.

4.1 Vývoj

Základním milníkem pro přijetí politiky trvale udržitelného rozvoje je pro Českou republiku, stejně jako pro ostatní země, konference v Riu 1992 a konkrétně přijetí dokumentu Agenda 21. Česká republika ovšem patří k zemím, které s uplatňováním Agendy 21 na místní úrovni začaly v podstatě až v roce 1997.

Vláda České republiky definovala trvale udržitelný rozvoj zákonem č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, konkrétně § 6 „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“

V dalších letech se udržitelný rozvoj v České republice stanovuje především od roku 2004 strategiemi udržitelného rozvoje a realizuje například při procesu územního plánování na základě stavebního zákona.

4.2 Strategie udržitelného rozvoje v ČR

Již ve třetí kapitole je uvedeno, že strategie udržitelného rozvoje jsou zásadními dokumenty pro Českou republiku . První dokument z roku 2004, následně jeho aktualizace 2010 a v současné době aktuální verze z roku 2016.

4.2.1 Strategie udržitelného rozvoje (2004)

Usnesením č. 1242 ze dne 8.12. 2004 Vláda schválila Startegii udržitelného rozvoje České republiky, která má zajistit udržitelný rozvoj v podmínkách České republiky. K základním třem pilířům přidává ještě další tři:

- a) výzkum, vývoj, vzdělávání,
- b) Evropský a mezinárodní kontext,
- c) správa věcí veřejných.

4.2.2 Strategický rámec udržitelného rozvoje (2010)

Druhým dokumentem je Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR³⁷ ze dne 11. ledna 2010 č. 37 schválený usnesením Vlády České republiky. Tato strategie stanovuje 5 prioritních os, které se dále člení na hlavní problémy v dané oblasti a nakonec na jejich konkrétní cíle:

4.2.2.1 SPOLEČNOST, ČLOVĚK A ZDRAVÍ

a) Zlepšování podmínek pro zdravý život

- Prostřednictvím etické a prorodinné výchovy podporovat stabilitu společnosti
- Rozvíjet sociální služby a jejich dosažitelnost v rámci sociální infrastruktury
- Podporovat sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatel a snižování výskytu chudoby
- Snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin

b) Zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace

- Zlepšit životní styl a zdravotní stav populace
- Snižit dopady spotřeby obyvatel ČR na ekonomickou, sociální a environmentální oblast

c) Přizpůsobit politiky a služby demografickému vývoji a podpořit mezigenerační a rodinnou soudržnost

- Zlepšit zdravotní stav seniorů a zvýšit kvalitu života ve stáří
- Podporovat rodiny a usnadnit realizaci rodičovství

37 RADA VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ, MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky. 1. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-536-4.

4.2.2.2 EKONOMIKA A INOVACE

a) Podpora dynamiky národní ekonomiky a posilování konkurenceschopnosti (průmyslu a podnikání, zemědělství, služeb)

- Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu
- Podpořit podnikání a konkurenceschopnost
- Zefektivnit podporu malých a středních podniků
- Zkvalitnit a zefektivnit dopravu a zvýšit její bezpečnost

b) Zajištění energetické bezpečnosti státu a zvyšování energetické a surovinové efektivity hospodářství

- Dosáhnout maximální nezávislosti
- Dosáhnout maximální bezpečnosti
- Podporovat udržitelnou energetiku
- Podporovat udržitelné materiálové hospodářství

c) Rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělávání, výzkumu a vývoje

- Podpořit vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů
- Podpořit výzkum, vývoj a inovace

4.2.2.3 ROZVOJ ÚZEMÍ

a) Upevňování územní soudržnosti

- Zvýšit ekonomický a environmentální potenciál, konkurenceschopnost a sociální úroveň regionů ČR na srovnatelnou úroveň s vyspělými regiony Evropy, stabilizovat kulturně-historický potenciál a postupně snižovat nepřiměřené regionální disparity
- Posílit roli měst jako akceleratorů růstu a rozvoje regionů
- Zabezpečit udržitelný rozvoj venkova a posílit harmonizaci vztahů mezi městem a venkovem

b) Zvyšování kvality života obyvatel území

- Zabezpečit zvyšování kvality života v území prostřednictvím systému vícezdrojového financování obcí a krajů
- Zvýšit a zkvalitnit dopravní dostupnost, technologickou, energetickou a znalostní úroveň sídel, a tím dosáhnout i zlepšení životního prostředí v sídlech
- Zvýšit a zkvalitnit dostupnost služeb (včetně kultury), především pak bydlení
- Posílit zastoupení udržitelného cestovního ruchu ve struktuře místní ekonomiky

c) Účinněji prosazovat strategické a územní plánování

- Vytvořit předpoklady pro udržitelné využívání území
- Hospodárně využívat zastavěné území a chránit území nezastavěné a nezastavitelné pozemky

4.2.2.4 KRAJINA, EKOSYSTÉMY A BIODIVERZITA

a) Ochrana krajiny jako předpoklad pro ochranu druhové diverzity

- Udržet a zvýšit ekologickou stabilitu krajiny a podporovat její funkce, zejména udržitelným hospodařením v krajině
- Chránit volnou krajinu
- Zastavit pokles biologické rozmanitosti

b) Odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví

- Podporovat šetrné a přírodě blízké způsoby zemědělského hospodaření a rozvíjet jeho mimoprodukční funkce
- Zachovat a zlepšit biologickou rozmanitost v lesích podporou šetrných, přírodě blízkých způsobů hospodaření v lesích a posílením mimoprodukčních funkcí lesních ekosystémů

c) Adaptace na změny klimatu

- Zajistit připravenost ke zvládnutí mimořádných událostí spojených se změnami klimatu
- Zajistit dostatečné množství a kvalitu povrchových a podzemních vod
- Zlepšit vodní režim krajiny
- Snižovat dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů na lesní a zemědělské ekosystémy

4.2.2.5 STABILNÍ A BEZPEČNÁ SPOLEČNOST

a) Posilování sociální stability a soudržnosti

- Specifikovat a realizovat klíčové principy připravenosti společnosti a státu z hlediska podpory integrace cizinců
- Posílit prevenci sociálně patologických jevů, kriminality, korupce

b) Efektivní stát, kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru

- Zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí
- Rozvíjet lidské zdroje ve veřejné správě. eGovernmentem a cíleným vzděláváním přispět k efektivitě a kvalitě veřejné správy a rozvoji forem její práce v souladu s požadavky udržitelného rozvoje Cíl
- Docílit institucionálního uspořádání neziskového sektoru s vlastní organizační strukturou vedoucí k efektivnější spolupráci s veřejnou správou a větší formalizované spolupráci veřejného a neziskového sektoru Cíl
- Posílit osvětové a vzdělávací aktivity související s rozvojem spolupráce veřejné správy a neziskového sektoru

c) Zvyšování připravenosti ke zvládnání dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik a posilování mezinárodních vazeb

- Prohlubováním mezinárodní spolupráce zvýšit připravenost na teroristické hrozby, včetně nových forem těchto hrozeb, a přijmout nástroje k potlačení organizovaného zločinu

- Zvýšit připravenost obyvatel, veřejné správy a složek Integrovaného záchranného systému k řešení dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik
- Rozvíjet spolupráci v rámci regionu a EU, posílit aktivní účast v mezinárodních organizacích a prosazovat principy udržitelného rozvoje na všech úrovních mnohostranných a bilaterálních vztahů a v souladu s nimi posilovat mezinárodní spolupráci v politické, ekonomické, sociální, environmentální a kulturní oblasti a usilovat o zvýšení objemu a zefektivnění oficiální rozvojové pomoci v uvedených oblastech
- Podílet se na plnění mezinárodních závazků v oblasti snižování emisí skleníkových plynů

4.2.3 Strategický rámec Česká republika 2030 (2016)

Výsledkem aktualizace Strategického rámce udržitelného rozvoje z roku 2010 je Strategický rámec Česká republika 2030, schválený usnesením vlády ze dne 29. července 2015 č. 622 k agendě udržitelného rozvoje.

4.2.3.1 **Jaká má být Česká republika v roce 2030**

Strategický rámec Česká republika 2030 popisuje obecnou vizi rozvoje do roku 2030 takto: *„Česká republika je v roce 2030 demokratickým, právním státem založeným na respektu k občanským, politickým, hospodářským a sociálním právům svých obyvatel a rozvíjejícím svou kulturně danou identitu. Zajišťuje vysokou kvalitu života a současně respektuje přírodní limity a chrání biologickou rozmanitost. Cíleně také napomáhá dosažení těchto hodnot jinde ve světě. Udržitelný rozvoj České republiky je poměřován zvyšováním kvality života každého jednotlivce i společnosti jako celku. Naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat ty své. Česká republika je soudržnou, aktivní a podnikavou společností rovných příležitostí a minimalizuje strukturální a sociální nerovnosti. Společnost a struktury rozhodování jsou odolné a pružné, schopné včas rozpoznat možná vývojová rizika a racionálně reagovat na neočekávané změny a měnící se dynamiku globálního vývoje. Odolnost společenských vazeb a struktur a věcné řešení problémů jsou posilovány diskusí a dohodou.“*³⁸

38 Strategický rámec Česká republika 2030. Úřad vlády České republiky [online]. 2016 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhova-

4.2.3.2 Principy

Česká republika 2030 stanovuje tyto principy udržitelného rozvoje:

- a) Udržitelný rozvoj je komplexní a dynamický systém – tento princip definuje svět jako celek, jehož členění na pilíře jen pomocné a připomíná jejich prováznost. Je třeba udržovat jejich komplexní a dynamickou rovnováhu v čase i prostoru.
- b) Zachovávejme a podporujme rozmanitost - rozmanitost má velký význam nejen v přírodních ekosystémech, ale i ve sféře kulturní, sociální a hospodářské. Udržitelný rozvoj zahrnuje i různorodost perspektiv a toleranci k odlišnostem.
- c) Respektujme základní lidská práva – pro udržitelný rozvoj je velice důležité zachovat zásadní principy, na kterých stojí základní lidská práva jako je například rovnost a svoboda všech lidí.
- d) Participujme, diskutujme, buďme transparentní a hledejme nenásilná řešení konfliktů – transparentnost, jakožto dostatek kvalitních a srozumitelných informací o rozhodovacím procesu je důležitý prostředek zapojení veřejnosti do rozhodování. Rozhodnutí prosazená silou jsou v dlouhodobě neudržitelná.
- e) Učme se – je důležité prohlubovat úroveň poznání, schopnost poznatky využívat, předávat je dále a uplatňovat v praxi. Velkou roli hraje kvalitní systém vzdělání, výchovy a osvěty.
- f) Mysleme globálně a dlouhodobě – mnohé dopady přicházejí až po čase. Měli bychom se řídit následujícími zásadami – principem mezigenerační solidarity, odpovědnosti i transparence, mezinárodní odpovědnosti, předběžné opatrnosti a předcházení negativním jevům, adaptací na dlouhodobé trendy, budováním infrastruktury s ohledem na kritické prvky, jejichž narušení by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečením základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.

4.2.3.3 Analýza SWOT

Dokument obsahuje shrnutí SWOT analýzy a kompletní analýzu nalezneme v příloze. Analýza je rozdělena do šesti částí. Pro účel této práce uvádím jen demonstrativní výčet silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb.³⁹

- **Lidé a společnost**

Silné stránky – rostoucí životní spokojenost díky dobré makroekonomické situaci, nízká míra nezaměstnanosti v mezinárodním srovnání, stabilní systém veřejného školství a dobrá úroveň vzdělanosti

Slabé stránky – roste podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti, nízké zapojení některých skupin na trhu práce, příjmová nerovnost se zvyšuje, socioekonomické zázemí studentů významně determinuje výsledky vzdělávání

Příležitosti – účinná rodinná politika sladování a zamezení nebezpečí finančního ohrožení rodiny kvůli narození dítěte, využití digitalizace a robotizace ke zvýšení kvality života, zvyšováním dostupnosti veřejných služeb v periferních oblastech omezit jejich vylidňování

Hrozby – demografické stárnutí populace, změny zaměstnanosti v sekundárním sektoru, digitalizace a robotizace a celková transformace společnosti

- **Hospodářský model**

Silné stránky – ČR je relativně úspěšnou evropskou ekonomikou, která se za posledních 25 let, především díky absorpci velkého objemu přímých zahraničních investic, vrátila na dlouhodobou ekonomickou úroveň okolo 2/3 úrovně Německa, vysoká kvalita a spolehlivost dodávek energie, hustá železniční a silniční síť

Slabé stránky – vyčerpal se růst přímých zahraničních investic, hlavního zdroje ekonomického růstu posledních 25 let, nízká produktivita práce, komparativně nízká přidaná hodnota ekonomických aktivit, aplikovaný výzkum na rozhraní akademické sféry, výzkumných institucí a podniků není dostatečně podporován, ani dobře organizován

39 Strategický rámec Česká republika 2030. Úřad vlády České republiky [online]. 2016 [cit. 2017-03-13].

Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhovna-cast_final-k-MPR_30-11-2016.pdf. str. 13 – 18

Příležitosti – zlepšit pozici českých podniků v globálních hodnotových řetězcích a upevnit jejich kapacitu v předvýrobních a povýrobních procesech, zvýšit vstřícnost státu vůči podnikatelům, zvýšit podíl oběhového hospodářství na materiálových tocích

Hrozby – další oslabení investiční pozice v zahraničí může podvázat schopnost financovat veřejné politiky, zastavení konvergence vůči západní Evropě (setrvání v pasti středního příjmu), většina spotřeby primární energie pochází z fosilních paliv

- **Odolné ekosystémy**

Silné stránky – vysoký a dále rostoucí podíl lesů na celkové rozloze ČR, rostoucí podíl trvalých travních porostů na celkové rozloze ČR, vytvořený systém institucionální péče o životní prostředí

Slabé stránky - dosud vysoký podíl orné půdy náchylné k erozi na celkové rozloze ČR, fragmentace dopravní infrastrukturou zhoršuje prostupnost krajiny, stav mnohých přírodních stanovišť je špatný a životaschopnost populací řady biologických druhů nízká

Příležitosti – synergie mezi obnovou ekosystémových funkcí krajiny a vytvářením pracovních míst na venkově při údržbě krajiny a v cestovním ruchu, vysoká závislost zemědělských podniků na dotacích umožňuje využít dotační politiku pro zlepšení stavu krajiny a rozvoj venkova

Hrozby – postupující fragmentace krajiny, pokračování poklesu biodiverzity, nedostupnost kvalitní vody v dostatečném množství po celý rok

- **Obce a regiony**

Silné stránky – stabilní polycentrická sídelní struktura, struktura městského osídlení přispívá ke stabilizaci sídelní struktury ČR, snižují se nerovnosti v dosaženém vzdělání či přístupu ke službám, 90 % obcí se účastní nějaké formy spolupráce municipalit

Slabé stránky – nízká míra přeshraniční spolupráce, zvětšují se nerovnosti mezi regiony v příjmech, kvalitě ovzduší a bezpečnosti, nevyužívání brownfieldů⁴⁰ vede k extenzivnímu rozvoji měst, roste počet sociálně vyloučených lokalit

40 Brownfield - nemovitost, která se nachází v zastaveném území, není efektivně využívána a je zanedbaná, případně i kontaminovaná.

Příležitosti – plánování na úrovni funkčního urbanizovaného území, opětovné využívání brownfieldů a reurbanizace, podporovat (kvalifikované) pracovní příležitosti v místech, kde chybí, lepší péče o zeleň ve městech, podpora bezemisní dopravy

Hrozby – růst regionálních disparit, vylidňování a stárnutí periferních oblastí, suburbanizace je rizikem pro ekosystémy i veřejné služby a rozpočty

- **Globální rozvoj**

Silné stránky – dobré jméno ČR ve světě díky dosahovaným výsledkům v rozvojové a transformační spolupráci, spolupráci na bilaterální úrovni a zapojení do činnosti mezinárodních organizací, čerstvé zkušenosti s transformací a přístupem do EU

Slabé stránky – nízké povědomí o udržitelném rozvoji zejména v soukromém sektoru, které však postupně roste stejně jako ochota k aktivitám na podporu udržitelnosti, omezená implementace principů koherence politik v praktické rovině, neboť se nedaří vzbudit odpovídající zájem především u klíčových aktérů výkonu politické moci

Příležitosti – existující střednědobý výhled nárůstu objemu rozvojové pomoci, momentální široká a mezinárodně diskutovaná politická podpora oblasti udržitelného rozvoje využitelná pro prosazení důležitých strukturálních změn

Hrozby – dominance jiných témat v politickém životě ČR, která jdou často proti principům udržitelného rozvoje, nedostatek potřebné vůle, komunikační a administrativní kultury a kapacit rezortů pro vnitrozortní a mezirezortní koordinaci

- **Dobré vládnutí**

Silné stránky – v ČR jsou zkušenosti s využíváním různých demokratických forem (reprezentativních, participativních i deliberativních), část problémů veřejné správy již byla identifikována dříve, jsou zahrnuty do strategických záměrů veřejné správy a jsou řešeny

Slabé stránky – slabá nebo klesající míra politické participace prostřednictvím tradičních kanálů reprezentace (politické strany a volby) a oslabená důvěra v tyto nástroje, slabá schopnost horizontální koordinace veřejné správy, v důsledku toho problém se soudržností veřejných politik (zejm. u průřezových témat)

Příležitosti – řadu nástrojů k řešení problémů nemusíme ani vymýšlet, ani vytvářet, někdy stačí jen aktivněji využívat existující nástroje, stabilita daná zákonem o státní službě jako předpoklad pro dlouhodobá systémová řešení

Hrozby – pokles podpory demokratickému politickému uspořádání obecně, používání postupů, které se jinde neosvědčily, nebo naopak nepoužívání postupů, které by při dostatečném ohledu na český kontext mohly být přínosem; v důsledku toho hrozba dlouhodobě nižší účinnost veřejných politik

4.2.3.4 Implementace a monitoring

Dle Strategického rámce Česká republika 2030 vznikne v průběhu roku 2017 dokument, který bude upravovat implementaci a monitoring strategických cílů ČR. „*V návaznosti na schválení České republiky 2030 bude v roce 2017 připraven a vládě k projednání předložen implementační dokument, který určí mechanismus sledování souladu a interakce strategických a specifických cílů České republiky 2030 a resortních strategií, koncepcí, programů a opatření. Soulad strategických cílů bude na základě implementačního plánu hodnocen u všech národních strategických dokumentů, strategií rozvoje krajů, koncepcí, programů a opatření, které mají strukturální dopad na dlouhodobý rozvoj České republiky. Výsledkem je zajištění obsahové návaznosti od zastřešujícího strategického dokumentu přes sektorové a resortní strategie na národní a krajské úrovni. Nástrojem pro sledování kompatibility strategických cílů na jednotlivých úrovních vládnutí je Databáze strategií. Databáze strategií by měla být propojována s datovými zdroji pro sledování indikátorů (např. VDB ČSÚ, RIS MMR, ad.).*“⁴¹

4.2.4 Příprava strategického dokumentu

Průběh vzniku strategického dokumentu nastíním exemplárně dle přípravy nejaktuálnějšího dokumentu Česká republika 2030.⁴²

41 Strategický rámec Česká republika 2030. Úřad vlády České republiky [online]. 2016 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhova-cast_final-k-MPR_30-11-2016.pdf. str. 80.

42 Pro celou podkapitolu slouží jako hlavní zdroj článek publikovaný na webových stránkách Úřadu vlády ČR: Aktuality Rady vlády pro udržitelny rozvoj: Informace o přípravě strategického dokumentu Česká republika 2030. Vláda ČR [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/aktuality/-informace-o-priprave-strategickeho-dokumentu-ceska-republika-2030-142957/>

V první polovině roku 2015 bylo specifikováno zadání pro aktualizaci strategie udržitelného rozvoje. O zadání jednali zástupci Úřadu vlády ČR, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí a zástupci výborů Rady vlády pro udržitelný rozvoj.

V listopadu téhož roku byl na zasedání Rady vlády pro udržitelný rozvoj ustaven Řídící výbor složený ze sedmi členů s úkolem koordinovat činnost výborů a pracovních skupin v období mezi čtvrtletními zasedáními Rady vlády pro udržitelný rozvoj.

Teze k rozvoji České republiky byly sbírány prostřednictvím webového formuláře od poradních orgánů vlády a sítí neziskových organizací.

Sesbíraných 172 tezí, od 49 organizací a institucí, bylo redakčně upraveno, vyhodnoceno a uspořádáno do klíčových oblastí, které byly následně prezentovány v rámci fóra pro udržitelný rozvoj v prosinci 2015 a konzultovány s výbory Rady pro udržitelný rozvoj.

Oddělení pro udržitelný rozvoj Úřadu vlády ČR připravilo přehledy institucionálního zajištění v jiných státech, analyzovalo využívání předchozí verze resorty, kraji, municipalitami a experty a vytvořilo finanční a organizační předpoklady pro realizaci.

V průběhu dubna a května 2016 se uskutečnilo několik World-Café⁴³ k jednotlivým oblastem dokumentu. Následně proběhlo zasedání Rady vlády pro udržitelný rozvoj k projednání prvního a druhého draftu, zjišťovací řízení SEA, veřejné připomínkové řízení a od prosince do ledna 2017 běželo meziresortní připomínkové řízení.

4.3 Právní regulace

Politiky trvale udržitelného rozvoje se v České republice týká zákonná úprava na různých úrovních. Hlavními zákonnými prameny v dané problematice jsou:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – Zásadním ustanovením pro tuto problematiku v Ústavě ČR je článek 7, který říká: „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních*

43 Metoda „World Café“ umožňuje středním a větším skupinám účastníků sdílet zkušenosti a názory a hledat odpovědi na otázky, které jsou předem definovány.

zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“ Dále jsou podstatnými články všechny, které zaručují demokratičnost a práva a svobody občanů.

Zákon č. 183/2006 sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) – Stavební zákon stanovuje základní prostorové podmínky pro rozvoj území. Zákonná úprava územního plánování by měla být další zárukou udržitelného rozvoje.

Zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – Dle §1 tento zákon upravuje podmínky o poskytování podpory regionálního rozvoje, koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti a činnost evropského seskupení pro územní spolupráci.

Zákon č. 114/1992 sb., o ochraně přírody a krajiny – Zákon o ochraně přírody a krajiny mimo jiné ukládá státu povinnost pečovat o ekosystémy, krajinné celky a jiné důležité přírodní a krajinné prvky.

Zákon č. 100/2001 sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí) – Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí upravuje posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí a tím přispět k udržitelnému rozvoji společnosti.⁴⁴

Mezi další zákony dotýkající se tématu udržitelného rozvoje mimo jiné patří: Zákon č. 17/1992 sb., o životním prostředí, Zákon č. 254/2001 sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), Zákon č. 334/1992 sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, Zákon č. 110/1997 sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

⁴⁴ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí §1 odst. 3

4.4 Územní plánování

Územní plánování vytváří předpoklady pro udržitelný rozvoj území a reguluje využití území. Pomáhá zajistit ochranu staveb a krajinných prvků. Také vytváří budoucí potenciál dané oblasti.

Cílem územního plánování je vytvořit takové předpoklady pro území, aby byl v budoucnu možný jeho rozvoj po ekonomické, ekologické i sociální stránce. Cíle územního plánování jsou zakotvené ve stavebním zákoně,⁴⁵ který stanovuje:

§18

(1) Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

(2) Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.

Územní plánování by také mělo zabránit nadměrnému využívání území nad rámec jeho kapacity, ale nadruhou stranu zajistit využívání potenciálního prostoru.

45 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

5 Závěr

Trvale udržitelný rozvoj je relativně mladá koncepce, která se ovšem postupně rozšiřuje a stále překonává nové limity. Ve svých počátcích se jednalo pouze o informování světa o daném problému a následných studiích. Od té doby se základní teorie rozšiřuje a stále více dostává do praxe. K tomu dopomáhají zejména organizace popsané v této práci a v neposlední řadě státy, které tuto politiku uznávají. Cílem práce je popsat politiku trvale udržitelného rozvoje, její vznik, pořizování, financování a popsat politiku udržitelného rozvoje v České republice.

V první kapitole je definován pojem udržitelného rozvoje a rozepsány hlavní problematické oblasti, tzv. cíle udržitelného rozvoje, pro které se tento obor snaží nalézt optimální cestu k maximálnímu rozkvětu. Druhá kapitola je již zaměřena přímo na politiku udržitelného rozvoje a to konkrétně na organizace, konference, fóra a dokumenty, které tuto politiku vytvářejí, formují a realizují. V druhé kapitole je také popsáno financování této politiky a její indikátory, neboli ukazatele.

Poslední kapitola zachycuje vývoj politiky udržitelného rozvoje v České republice. Dále obsahuje zpracování strategických dokumentů vydaných vládou ČR, především zpracování Strategického rámce udržitelného rozvoje z roku 2010 a aktuálního Strategického rámce Česká republika 2030, schváleného v prosinci roku 2016, na kterém je také exemplárně uveden průběh přípravy strategického dokumentu. Tuto kapitolu doplňuje výpis zákonů, které upravují některé z částí udržitelného rozvoje v českých podmínkách. Součástí této kapitoly je stručný popis územního plánování, jakožto prostředku k realizaci koncepce udržitelného rozvoje.

Česká republika je rozvíjejícím se státem, který se prostřednictvím implementace mezinárodního práva a tvorby vlastní zákonné i rámcové úpravy snaží realizovat koncepci trvale udržitelného rozvoje. Také se svojí účastí na různých konferencích a zastoupením v mezinárodních organizacích, podílí na utváření světových politik udržitelného rozvoje.

Tato práce by měla být přehledným shrnutím základních informací o udržitelném rozvoji a vytváření jeho politiky. Je možné ji v budoucnu dále rozpracovat, protože se jedná o téma obsáhlejší, než je možné podrobně rozepsat na úrovni bakalářské práce.

Resume

The topic of my bachelor thesis is the Sustainable development policy. The purpose is to create coherent view on sustainable development problems and creation of the policy. The first part explains sustainable development in common level, it basically means context of term and definitions. The second part describes history of the sustainable development and institutions, world conference and documents which determine sustainable development policy.

The final part contains evolution of sustainable development policy in Czech Republic and appropriate legislation. The main part of last segment is parsing of strategic documents issued by the Government of the Czech Republic. First document was issued in 2004 but this work is mainly engaged in the strategic framework for sustainable development from 2010 and from 2016.

Czech Republic is a evolving state which through the implementation of international law and making its own framework and statutory regulation seeks to implement the concept of sustainable development. Also its participation in various conferences and representation in various organizations participates in the shaping global policies for sustainable development.

This work should be a synoptical source of basic information on sustainable development and the determination of its policy. It is possible to be further elaborated this work because the theme of sustainable development policy is much more extensive than can be processed at the level of the bachelor thesis.

Seznam zkratek

SDGs – Cíle pro udržitelný rozvoj (Sustainable Development Goals)

MDGs – Rozvojové cíle tisíciletí (Millenium Development Goals)

ODA – oficiální rozvojová pomoc (official development assistance)

OSN – Organizace spojených národů (United Nations)

ÚV – Úřad vlády

ORP – obce s rozšířenou působností

OECD – Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

WTO – Světová obchodní organizace (World Trade Organization)

ESDN – Evropská síť udržitelného rozvoje (European Sustainable Development Network)

CSD – Komise OSN pro udržitelný rozvoj (United Nations Commission on Sustainable Development)

EEA – Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency)

IUCN – Mezinárodní svaz ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature)

WRI – Světový ústav zdrojů (World Resources Institute)

toe – jednotka výhřevnosti (ton of oil equivalent)

HNP – hrubý národní produkt

VDB ČSÚ – veřejná databáze Českého statistického úřadu

RIS MMR – Registrační informační servis, který spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj

Přehled pramenů

1. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi. United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-6-zajistit-vsem-dostupnost-vody-a-sanitacnich-zarizeni-a-udrzitelne-hospodareni-s-nimi/>
2. *AGENDA 21: United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janerio, Brazil, 3 to 14 June 1992* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>
3. Aktuality Rady vlády pro udržitelný rozvoj: Informace o přípravě strategického dokumentu Česká republika 2030. *Vláda ČR* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/aktuality/-informace-o-priprave-strategickeho-dokumentu-ceska-republika-2030-142957/>
4. Celostátní setkání "Spolupráce národních partnerů pro podporu místních Agend 21 v ČR". *Zelené nakupování* [online]. 2010 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: [http://zelenenakupovani.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHW5QFD/\\$FILE/celostat_setkani_26_10.pdf](http://zelenenakupovani.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHW5QFD/$FILE/celostat_setkani_26_10.pdf)
5. Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
6. Co je Evropský týden udržitelného rozvoje. *Evropský týden udržitelného rozvoje* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.tydenudrzitelnosti.cz/>
7. Corkská deklarace - živý venkov: "Venkovská Evropa - perspektivy pro budoucnost". *Pošumaví: Místní akční skupina* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwibkbzF5OjSAhVFkywKHdLoBdQQFggfMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.posumavi.jz.cz%2Fsdruzenispol%2Fspolecne%2Fdownload_soubor.php%3Fids

[%3D63&usg=AFQjCNEZXQT8qW7JFr0_ljTmsX4DW_WDVA&sig2=RVpSwLGdoGqZfIIWt4WSFw](#)

8. DEKLARACE Z RIO DE JANEIRA O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ A ROZVOJI (1992). *CENIA* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFL5ZKH1/\\$FILE/Metod-MA21_06-priloha1-deklaraceUR_0503.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFL5ZKH1/$FILE/Metod-MA21_06-priloha1-deklaraceUR_0503.pdf)
9. EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Ministerstvo pro místní rozvoj v ČR* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-\(ESI-fond](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/E/Evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-(ESI-fond)
10. Financování udržitelného rozvoje je zásadním úkolem politiky. *Eurosolar* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.eurosolar.cz/financovani-udrzitelneho-rozvoje-je-zasadnim-ukolem-politiky.html>
11. Financování udržitelného rozvoje se zapojením soukromého kapitálu: Ivan Voleš. *Platforma podnikatelů pro zahraniční spolupráci* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.ppzrs.org/soubor/ivan-voles-financovani-rozvoje-pdf/>
12. Fórum udržitelného rozvoje. *Vláda ČR* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/aktuality/forum-udrzitelneho-rozvoje-124697/>
13. KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
14. Konference o financování rozvoje. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/konference-o-financovani-rozvoje/>
15. Mapping the Global Future, Report of the National Intelligence Council's 2020 Project (NIC). Pittsburgh [online]. 2004 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.futurebrief.com/project2020.pdf>

16. Mezinárodní konference Evropské sítě udržitelného rozvoje. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/akce_evropske_site_udrzitelneho_rozvoje
17. MEZŘICKÝ, V, aj. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. 1. vydání Praha: PORTÁL, 2005. ISBN 80-7367-003-8.
18. MÍSTNÍ AGENDA 21. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2081922t>
19. MOLDAN, B. *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2001. 102 s. ISBN 80-246-0246-6.
20. MOLDAN, B. *Světové summity o životním prostředí: str. 173 - 177* [online]. 2007 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://147.213.211.222/sites/default/files/2007_4_173_177_moldan.pdf
21. Náš pohled na udržitelný rozvoj. *Udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://udrzitelny-rozvoj.cz/nas-pohled-na-udrzitelny-rozvoj>
22. NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. 2. Olomouc: UP OLOMOUC, 2011. ISBN 9788024427959.
23. Rada pro udržitelný rozvoj. *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rada-vlady-pro-udrzitelny-rozvoj--120432/>
24. RADA VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ, MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-536-4.
25. Rámcová úmluva OSN o změně klimatu: Rio de Janeiro, 1992. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu

26. *Sborník příspěvků konference podpora při přípravě krajských strategií udržitelného rozvoje – přenos zkušeností*, Hradec Králové, březen 2005; Mgr. I. Špaltová – Koncept udržitelného rozvoje a jeho aplikace v praxi
27. Sborník UNDP. *Centrum pro otázky životního prostředí UK* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://www.czp.cuni.cz/knihovna/UNDP_sbornik/default.htm
28. Strategický rámeček Česká republika 2030. *Úřad vlády České republiky* [online]. 2016 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhova-cast_final-k-MPR_30-11-2016.pdf
29. Strategie udržitelného rozvoje České republiky. *DATAPLÁN: Portál NSZM ČR pro udržitelný rozvoj* [online]. 2004 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/SUR2004.pdf
30. Strukturální fondy: Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020. *Vláda ČR* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340>
31. Summit OSN k udržitelnému rozvoji světa: New York, 25. – 27. září 2015. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/summit-osn-k-udrzitelnemu-rozvoji-sveta-new-york-25-27-zari-2015/>
32. ŠILHÁNKOVÁ, V. aj. *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*. 1. vydání. Hradec Králové: Civitas per Populi o.s., 2011. ISBN 978-80-904671-4-9.
33. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *SUSTAINABLE DEVELOPMENT: KNOWLEDGE PLATFORM* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
34. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.osn.cz>

35. Územní plánování jako nástroj územního rozvoje. *Informační systém VŠFS: Veřejné služby Informačního systému* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: https://is.vsfs.cz/el/6410/leto2016/B_Reg_2/um/uzemni_planovani_stud.pdf
36. Základní informace k WTO a DDA. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>
37. Základní informace o OECD. *Stálá mise České republiky při OECD v Paříži* [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/index.html
38. ZÁKLADNÍ POJETÍ KONCEPTU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>.
39. Zotavení z krize: Globální pakt o pracovních místech. *Generální konference Mezinárodní organizace práce* [online]. 2009 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: https://ipodpora.odborny.info/soubory/dms/wysiwyg_uploads/8c2e798673fa6d8b/uploads/Glob%C3%A1ln%C3%AD_pakt_o_pracovn%C3%ADch_m%C3%ADste.pdf

Zákony a vyhlášky:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
2. Zákon č. 183/2006 sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
3. Zákon č. 248/2000 sb., o podpoře regionálního rozvoje
4. Zákon č. 17/1992 sb., o životním prostředí
5. Zákon č. 114/1992 sb., o ochraně přírody a krajiny
6. Zákon č. 254/2001 sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
7. Zákon č. 334/1992 sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
8. Zákon č. 110/1997 sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

9. *Vyhláška č. 231/2016 sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků*
10. *Zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů*
11. *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti*
12. *Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)*
13. *Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
14. *Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)*
15. *Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)*
16. *Zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*

Obrázky:

obr. 1.: Vlastní zpracování dle: ŠILHÁNKOVÁ, V. aj. Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce. 1. vydání. Hradec Králové: Civitas per Populi o.s., 2011. ISBN 978-80-904671-4-9. str

7